

Ринок цінних паперів як обов'язковий елемент ринкової економіки

Однорог О.С., студент 4 курсу факультету №2 НАВС **Науковий керівник:** кандидат економічних наук **Кухарекно В.Д.**

Однією із форм залучення іноземних інвестицій як вчить світовий досвід є створення у певних містах або регіонах спеціальних (вільних) економічних зон (надалі - СЕЗ), з установленням пільгового режиму економічної діяльності, стимулюванням інвестування в економіку цих територій. Створення спеціальних економічних зон має на меті на вирішення завдань економічного і соціального розвитку різних територій, що розширює можливості торгівлі, науково-технічного співробітництва, реалізації великих інвестиційних проектів, оскільки встановлення в них особливого митного режиму, пільгового порядку оподатковування та інших спеціальних умов створює додаткові стимули іноземного інвестування, а тому набуває особливої актуальності.

Порядок створення і функціонування СЕЗ, що мають економічний чи митний режим та умови господарювання відмінні від загальних, відповідно до п.8 ч.2 ст. 92 Конституції України, встановлюються і змінюються виключно законами. Так порядок створення, ліквідації та механізм функціонування спеціальних (вільних) економічних зон на території України, загальні правові й економічні основи їхнього статусу, а також загальні правила регулювання відносин суб'єктів економічної діяльності цих зон з місцевими радами, органами місцевого самоврядування та іншими органами встановлено статтями 401-405 ГК і Законом України від 13.10.1992 р «Про загальні засади створення і функціонування - спеціальних (вільних) економічних зон». (надалі - Закон).

Відповідно до ч. 1 ст. 401 ГК і ст. 1 цього Закону спеціальною (вільною) економічною зоною вважається частина частин, території України, на якій встановлюються і діють спеціальний правовий режим економічної діяльності та порядок застосування і дії законодавства України. На території спеціальної (вільної) економічної зони запроваджуються пільгові митні, валютно-фінансові, податкові та інші умови економічної діяльності національних та іноземних юридичних і фізичних осіб.

Вінник О.М. за наслідками досліджень господарської діяльності на території СЕЗ В.М. Коссака, О.С. Семерока, Л.В. Курпки, О.В. Буткевича встановили, що це визначення надмірно лаконічне й не віддзеркалює основних ознак СЕЗ. Вважає і приводить більш повне наступне доктринальне визначення О.В. Буткевича: СЕЗ - це законодавчо визначена частина держави, на якій спеціальним внутрішнім законодавством на певний строк для певних суб'єктів встановлюється спеціальний пільговий правовий режим господарської діяльності і створюються спеціальні органи управління з метою залучення інвестицій для досягнення законодавчо встановлених економічних, соціальних і науково-технічних завдань.¹

СЕЗ є одним з інструментів досягнення відкритості економіки України зовнішньому світові і стимулювання міжнародного

економічного співробітництва на основі залучення іноземних інвестицій. У поєднанні з іншими елементами загальної стратегії економічного розвитку країни вони спроможні забезпечити активізацію підприємницької діяльності, залучення нових технологій, розвиток ринкових методів господарювання, а в остаточному підсумку - збільшення виробництва і постачання високоякісних товарів і послуг як на внутрішній, так і на зовнішній ринки.

Відповідно до ст. 5 Закону СЕЗ створюються Верховною Радою України за ініціативою Президента України, Кабінету Міністрів України або місцевих рад та місцевої державної адміністрації.

Залежно від господарської спрямованості економіко-правових умов діяльності і відповідно до Концепції в Україні можуть створюватися такі види СЕЗ: зовнішньоторговельні, зони - частина території держави, де товари іноземного походження можуть зберігатися, купуватися та продаватися без сплати мита і митних зборів або відстроченням.

Форми їх організації:

1) вільні порти («порто-франко»), вільні митні зони (зони франко), митні склади;

2) комплексні виробничі зони - частина території держави, на якій запроваджується спеціальний (пільговий податковий, валютно - фінансовий, митний тощо) режим економічної діяльності з метою стимулювання підприємництва, залучення інвестицій у пріоритетні галузі господарства, розширення зовнішньоекономічних зв'язків, запозичення нових технологій, забезпечення зайнятості населення.

3) науково-технічні зони - СЕЗ, спеціальний правовий режим яких орієнтований на розвиток наукового і виробничого потенціалу, досягнення нової якості економіки через стимулювання фундаментальних і прикладних досліджень, з подальшим впровадженням результатів наукових розробок у виробництво. банківсько-страхові (офшорні) зони - це зони, в яких запроваджується особливо сприятливий режим здійснення банківських та страхових операцій в іноземній валюті для обслуговування нерезидентів. Офшорний статус надається банківським та страховим установам, які були створені за участю лише нерезидентів і обслуговують тільки ту їхню підприємницьку діяльність, що здійснюється за межами України;

4) зони прикордонної торгівлі - частина території держави на кордонах із сусідніми країнами, де діє спрощений порядок перетину кордону і торгівлі.

Крім зазначених, в Україні можуть створюватися СЕЗ інших типів, а також комплексні спеціальні (вільні) економічні зони, які поєднують у собі риси та елементи зон різних типів.

Наприклад, особливістю СЕЗ «Яворів» Яворівського району Львівської області є забезпечити унікальне поєднання функцій комплексної виробничої зони, вільної митної зони (автопорт «Краковець») і технопарку. Мінеральний та енергоресурсний потенціал; розвинена виробнича інфраструктура гірничохімічного підприємства «Сірка», потужність якого здатна забезпечити не лише вітчизняні, але й зарубіжні потреби у сірчаній продукції; вигідне географічне розташування на перехресті трансєвропейського коридору відображають

один бік економічного портрету регіону і були позитивним аргументом створення СЕЗ «Яворів». Запроваджується спеціальний митний режим і на території автопорту «Краківець», який обіцяє бути найбільшим в Україні міжнародним пунктом пропуску автомобілів. (5 000 на добу).

З метою активації розвитку було прийнято Закону України «Про спеціальні економічні зони і спеціальний режим інвестиційної діяльності в Донецькій області» від 24.12.1998 р. Відповідно до ст. 1 цього Закону спеціальний режим інвестиційної діяльності передбачає введення митних, податкових та інших пільг, схвалених радою з питань вільних економічних зон і спеціального режиму інвестиційної діяльності в Донецькій області ТПР в межах області - це територія в межах міста, району, на якій склалися несприятливі соціально-економічні умови і де запроваджується спеціальний режим інвестиційної діяльності з метою створення нових робочих місць. У Законі також визначені особливості здійснення підприємницької діяльності на територіях спеціальних економічних зон і територіях пріоритетного розвитку.

Рада з питань спеціальних економічних зон і спеціального режиму інвестиційної діяльності (надалі - Рада в Донецькій та інших областях) спеціальним уповноваженим органом управління міст і районів області, віднесених до територій пріоритетного розвитку. Вона створюється обласною радою. У своїй діяльності керується Конституцією України, законами України, постановами Верховної Ради України, указами й розпорядженнями Президента України, декретами, постановами, розпорядженнями Кабінету Міністрів України, рішеннями обласної ради, а також Положенням про діяльність Ради. Вона координує (погоджує) свою діяльність із центральними органами виконавчої влади України, що забезпечують державне регулювання функціонування спеціальних економічних зон і здійснюють контроль за дотриманням законодавства України на територіях пріоритетного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 р. //Закони України. - 1997. - Т 10. - С 111-118.
2. Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо збільшення надходжень інвестицій в економіку України» від 22 лютого 2001 р. № 108/ 2001.
3. Указ Президента України «Про заходи щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні» від 12 липня 2001 р. № 512/2001.
4. Вінник О.М. Господарське право: Навчальний посібник. - 2-ге вид., змін. а доп. - К.:Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. - С. 684.
5. Коссак В.М. Незахищені іноземні інвестиції//Правовий тиждень. - 2009. - С.3

Щодо стану та проблем іноземного інвестування в Україні

Коверко В.В., студент 4 курсу факультету №2 НАВС Науковий керівник: кандидат економічних наук Кухарекно В.Д.

Згідно Закону України «Про режим іноземного інвестування» іноземні інвестиції - це цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.